

چند پرسش درباره گفتمان

هنگامی که به فرمایش رهبری در خصوص تأکید بر گفتمان‌سازی توجه می‌نماییم، پرسش‌هایی را پیش‌روی خود می‌بینیم که به نظر می‌رسد باید ابتدا پاسخی درخور برای آنان بیابیم، سپس برای تأمین مطالبات ایشان اقدام کنیم. این پرسش‌ها شاید چنین فهرستی داشته باشند:

۱. گفتمان چیست؟
۲. آیا گفتمان غیر از کلام، گفتار، سخن و بیان است؟
۳. آیا گفتمان ناظر به فرهنگ اجتماعی است؟
۴. آیا گفتمان‌ها به دنیا می‌آیند و از بین می‌روند، یا همیشه زنده هستند و از دیرباز بوده‌اند؟
۵. آیا گفتمان‌ها با هم می‌جنگند؟
۶. گفتمان‌ها خود در تقابل‌ند یا گفتمان‌داران با هم می‌جنگند؟
۷. نبرد و تقابل گفتمان‌ها چگونه است؟
۸. گفتمان یک جریان سیاسی است یا فرهنگی؟
۹. آیا گفتمان ساختنی است یا ساخته‌شدنی؟ فاعل‌ها در آن نقش دارند یا خودبه‌خودی عمل می‌کند؟
۱۰. نقش خواص در گفتمان‌ها چیست؟
۱۱. عناصر گفتمان‌ساز کیانند؟
۱۲. آیا رسانه‌ها ابزارهای اصلی و کلیدی گفتمان‌سازی به شمار می‌روند؟
۱۳. حوزه و دانشگاه چه نقشی در گفتمان‌سازی دارند؟
۱۴. برتری گفتمان‌ها به قدرت گفتمان‌داران است یا توانمندی استدلالی و منطقی خود گفتمان؟
۱۵. قدرت سیاسی گفتمان‌داران به برتری گفتمان می‌انجامد یا اعتماد فرهنگی آنان؟
۱۶. گروه‌های مرجع کیانند و چه تأثیری در گفتمان‌سازی دارند؟
۱۷. آیا گفتمان‌سازی یک امر هدفمند و جهت‌دار است یا جریانی غیرقابل پیش‌بینی؟
۱۸. تغییر جوامع از سنتی به مدرن چه تأثیری در تغییر فرآیند گفتمان‌سازی دارد؟
۱۹. نقش بالارفتن نرخ سواد در جامعه آیا تأثیری در گفتمان‌پذیری دارد؟
۲۰. نسبت گفتمان‌پذیری با سایر مقوله‌های اجتماعی چیست؛ مانند: امنیت اجتماعی، دین‌داری و...

بی‌تردید هر کدام از این پرسش‌ها دامنه جدیدی می‌گسترند تا پرسش‌های عمیق‌تری مطرح شود. شاید بعضی از آن‌ها نیز هم‌پوشانی داشته و پاسخ یکی چندتای دیگر را بلاموضوع نموده یا پاسخ دهد.

در هر صورت تا زمانی که فضای مورد بحث در موضوع «گفتمان‌سازی» قدری روشن نشده و از محاق در نیاید، گمان نمی‌رود بتوان گام بلندی در این زمینه برداشت.

سیدمهدی موسوی موشح

۲۴ رمضان المبارک سنه ۱۴۳۵